

Yazışma Adresi
Correspondence Address

Fatma Dilek TURAN
Akdeniz Üniversitesi,
Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
Antalya, Türkiye
fatosturan@akdeniz.edu.tr

Bu makalede yapılacak atıf
Cite this article as

Turan FD, Yılmaz R, Işık M, Öngün M,
Kayabaşı K, Amaç E, Soylu İ..
Bireylerin Algıladıkları Helikopter
Ebeveyn Tutumlarının Yordayıcısı
Olarak Ebeveynleşme Durumları
Akd Hemşirelik D 2023; 2(3): 88-98

Fatma Dilek TURAN
Akdeniz Üniversitesi,
Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı
ve Hastalıkları Hemşireliği AD,
Antalya, Türkiye

Rabia YILMAZ
Kahramanmaraş Necip Fazıl
Şehir Hastanesi,
Kahramanmaraş, Türkiye

Melek IŞIK
Ankara Bilkent Şehir Hastanesi,
Ankara, Türkiye

Makbule ÖNGÜN
Hemşire

Kardelen KAYABAŞI
Ankara Bilkent Şehir Hastanesi,
Ankara, Türkiye

Esra AMAÇ
Gaziantep Şehir Hastanesi,
Gaziantep, Türkiye

İlayda SOYLU
Kahramanmaraş Necip Fazıl
Şehir Hastanesi,
Kahramanmaraş, Türkiye

Geliş tarihi / Received : Ekim 11., 2023
Kabul tarihi / Accepted : Ocak 04, 2024

Bireylerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Ebeveynleşme Durumları Parentization Status of Individuals as A Predictive of Helicopter Parent Attitudes That They Perceive

ÖZET

Amaç

Helikopter ebeveyn tutumu kısıtlayıcı ebeveyn yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada bireylerin helikopter ebeveyn tutumlarının yordayıcısı olarak, ebeveynleşme durumu değerlendirilmiştir.

Yöntem

Kesitsel tipteki araştırmanın veri toplama aşaması Ocak-Mayıs 2022 tarihlerinde Aksaray ilinde yaşayan ve dört Aile Sağlığı Merkezine bağlı bulunan, 18-35 yaş aralığında 712 birey ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, "Birey Tanıtım Formu", "Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği", "Ebeveynleşme Envanteri" ile yüz-yüze toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan yazılı izin, katılımcılardan aydınlatılmış onam alınmıştır. Verilerin analizi SPSS 25 istatistik programı ile bağımsız iki örneklem t testi, tek yönlü ANOVA, Pearson Korelasyonu ve yordayıcıların tespiti için Basit Doğrusal Regresyon analizleri ile yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Bulgular

Bireylerin genel Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği puan ortalaması $64,41 \pm 11,17$, Ebeveynleşme Envanteri puan ortalaması $76,16 \pm 11,17$ 'dir. Ölçekte katılımcıların anne ve babalarına yönelik algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları eş zamanlı olarak sorgulanabilmiş, annelerine yönelik algıladıkları ölçek toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. En fazla puana sahip alt boyut annelerde akademik yaşam alanı iken, babalarda temel güven olmuştur. Araştırmada kullanılan ebeveynleşme envanterinden alınan puan, algılanan helikopter ebeveynlik puanına ilişkin varyansın %67'sini açıklamaktadır ($p < 0,05$, $R^2 = 0,67$).

Sonuç

Katılımcıların ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algıladıkları belirlenmiştir. Bu katılımcıların kendi ebeveynlerini rol model kabul etmesi sonucunda kendilerinin de helikopter ebeveyn olabileceği ve uzun vadede helikopter ebeveyn tutumunun yaygınlaşabileceği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk, ebeveyn, ebeveynleşme, helikopter ebeveyn, tutum

ABSTRACT

Aim

The helicopter parent attitude is defined as a restrictive parental approach. The aim of the study was to evaluate individuals' parentification status as a predictor of helicopter parent attitudes.

Method

The data collection phase of the cross-sectional study was carried out between January and May 2022, with 712 individuals living in Aksaray province and affiliated with four Family Health Centers, aged 18-35 and volunteering to participate in the research. Data were collected face-to-face using the "Individual Introduction Form", "Perceived Helicopter Parenting Attitude Scale" and "Parenting Inventory". In order to conduct the research, written permission was obtained from the Aksaray University Human Research Ethics Committee and informed consent was obtained from the participants. Data analysis was done with the SPSS 25 statistical program using independent two-sample t-test, one-way ANOVA, Pearson Correlation and Simple Linear Regression analyzes to identify predictors. Statistical significance was accepted as $p < 0.05$.

Results

The individuals' overall Perceived Helicopter Parenting Attitude Scale mean score is 64.41 ± 11.17 , and the Parentification Inventory mean score is 76.16 ± 11.17 . In the scale, participants' perceived helicopter parent attitudes towards their mothers and fathers could be questioned simultaneously, and the total scale scores they perceived towards their mothers were found to be statistically significantly higher. While the sub-dimension with the highest score was academic life area for mothers, it was basic trust for fathers. The score obtained from the parentification inventory used in the study explains 67% of the variance in the perceived helicopter parenting score ($p < 0.05$, $R^2 = 0.67$).

Conclusion

It was determined that the participants perceived their parents as helicopter parents. It is seen that as a result of these participants accepting their own parents as a role model, they may also become helicopter parents and that the helicopter parent attitude may become widespread in the long run.

Keywords

Child, parent, parenting, helicopter parent, attitude

Alanla İlgili Bilinenler

- Helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalarak büyüyen çocuklarda diğer çocuklara kıyasla daha sık olumsuz psikolojik durumların (kaygı bozukluğu, öfke nöbetleri, depresif duygu durumlar, özerk karar vermede sorunlar, bağlanma sorunları, egosntrik düşünce yapısı vb.) yaşandığı belirtilmektedir.
- Ebeveynlerin mükemmeliyetçi yaklaşımları nedeni ile çocukların stres düzeyinin arttığı ve gereksiz ilaç kullanımına meyilli oldukları ifade edilmektedir.
- Ebeveynleşme ise doğal olmayan bir ebeveyn-çocuk ilişki modeli olarak bilinmektedir. Bunun nedeni ise ebeveynlerin çocuk ve ergenlerin bakımını sağlaması gerekirken bu durumun aksine çocuk ve ergenlerin ebeveynlerinin ya da bakım verenlerinin bakımını üstlenmeleridir.

Makalenin Alana Katkısı

- Literatürde helikopter ebeveyn tutumunun tanımı yapıp bazı parametreler ile ilişkisi değerlendirilse de helikopter ebeveyn tutumunun yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumları değerlendirilmemiştir. Ancak çalışmada ebeveynleşme durumunun %67 oranında helikopter ebeveyn tutumunu yordadığı tespit edilmiştir.
- Evinde cinsiyetçi yaklaşımın var olduğunu belirten bireylerin, ebeveynlerinden algıladıkları helikopter ebeveyn puanlarının yüksek olması, helikopter ebeveynliğin toplumsal cinsiyet rolleri ile de ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.
- Helikopter ebeveyn tutumu ve ebeveynleşme durumu arasında bir korelasyon bulunmuştur. Bu bulgunun da desteği ile erken ebeveynleşen çocukların ileride helikopter tutuma sahip ebeveynler olabileceği ve bu tutumun yaygınlaşabileceği öngörülmektedir.

GİRİŞ

"Helikopter Ebeveyn" kavramı, küçük bir çocuğun annesini bu şekilde tarif etmesi ile ortaya çıkmış ve son 25 yılda tüm kültürlerde ciddi bir artış göstermiştir (1, 2). Ebeveyn tutumları bakımından günümüzün önemli sorunu olarak değerlendirilen helikopter ebeveyn tutumları, sınırlayıcı ve kısıtlayıcı yaklaşımın baskın olduğu bir durum olarak tarif edilmektedir (3, 4). Bu tutumda çocuğun her anına müdahale etme arzusu vardır. Etkinlikler planlayarak çocuğun tüm zamanlarını doldurma, çocuğun alması gereken sorumlulukları çocuğun yerine alma, çocuğun çözebileceği/çözmesi gereken sorunları çocuğun yerine çözme gayretinde olma, çocuğun okul

yaşantısı ve sorunları ile öğretmeni rahatsızlık edecek düzeyde ilgilenme helikopter ebeveynlikteki en tipik davranışlardır (5-7).

Ebeveynler bu durumun farkında olduklarını ve toplumda çocuklara yönelik suçların artması ve artan akademik, ekonomik rekabet nedeniyle bunu yaptıklarını belirtmektedir (4, 8). Dolayısıyla bu tür tutuma sahip ebeveynler kendi egoları nedeniyle çocuğun kendi sorumluluğunu almasına engel olmakta, insiyatif kullanmalarının önüne geçmekte ve isteklerini yok saymaktadır (2,9). Dil olarak da çocuğun yaptıkları ifadelerden biz diye bahsederler ki, bu durum çocuğu ayrı bir birey olarak kabul etmediklerinin ve çocuk ile aralarındaki iletişimin sığ bir iletişim olduğunun önemli bir göstergesidir. Bu tutumla büyüyen ve gelişen çocuklarda bir takım olumsuz durumların yaşanması kaçınılmazdır. Literatürde yapılan çalışmalarda helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalarak büyüyen çocuklarda diğer çocuklara kıyasla daha sık kaygı bozukluğu, öfke nöbetleri, depresif duygu durumlar, psikosomatik yakınmalar, özerk karar vermede sorunlar (karar verememe), bağlanma sorunları, bencillik, egosantrik düşünce yapısı ve duygusal sorunlar ile karşılaşıldığı belirtilmiştir (6, 10-12).

Bu çocukların sorunlar ile başetmede büyük yıkımlar yaşadıkları da belirtilmiştir (13). Çocukluklarında helikopter ebeveyn tutumlarına maruz kalan bireylerde sadece sosyal, psikolojik değil organik sağlık sorunlarının da daha sık yaşandığı tespit edilmiştir. Bu durumun gerekçesi olarak ise ebeveynlerin mükemmeliyetçi yaklaşımları nedeni ile çocuğun stres düzeyinin artması ve gereksiz ilaç kullanımına meyilli olmaları gösterilmiştir (13, 14). Aynı zamanda helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalan çocukların erken ebeveynleşebildikleri, ailenin manevi yükünü daha önce taşımaya başladıkları da bilinmektedir. Ebeveynler arasında yapıcı rol alma, kardeşler arasında iş bitirici olma, aileye yük olamayan aksine yükü kaldıran birey olma tutumları başlamaktadır (6-13).

Dolayısıyla helikopter ebeveynlik ile ebeveynleşme arasında da ilişki bulunacağı öngörülebilir. Ebeveynleşme kavramı ise ebeveyn-çocuk rollerini tersine çevirme, kuşaklararası çözülme ile ebeveyn ilişkilerindeki çapraşıklık olarak tanımlanmaktadır (15, 16). Bu doğal olmayan ilişki modeli ile ebeveynler çocuk ve ergenlerin bakımını sağlayamamakta, aksine çocuk ve ergenler ebeveynlerinin ya da bakım verenlerinin bakımını üstlenmektedir. Ebeveynleşme, çocuğun gelişimine çeşitli yönlerden etki etmektedir. Literatürde ebeveynleşmiş çocukların, gelişim döneminden önce özerklik kazandığı ifade edilmektedir (13-16).

Helikopter ebeveyn tutumu Türkiye’de üzerinde yeni çalışılmaya başlanılmış bir konudur. İlk çalışma Yılmaz

(2019) tarafından geliştirilen bir ölçek ile gerçekleştirilmiştir (2). Helikopter ebeveyn tutumunun çocukların büyüme ve gelişimlerinde önemli olumsuz etkilere sahip olduğu düşünüldüğünde, bu konuda yapılacak çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilmektedir. Literatürde pek çok parametreyi olumsuz etkilediği ifade edilen bu kavramın yordayıcı olabilecek parametreler ile birlikte çalışılması son derece önemlidir. Literatürde yapılan sınırlı çalışmalar, helikopter ebeveyn tutumunun sıklıkla çocuklukta olumsuz etkilerini işaret eden tanımlayıcı çalışmalardır (7, 17, 18).

Yapılan çalışmaların ışığında helikopter ebeveyn tutumunun, çocuklarda ebeveyn benzer şekilde baskıcı rol üstlenmeye neden olabileceği düşünülmektedir. Ek olarak çocuklarda rol modelleri olan baskıcı anne ve babalarının etkisi ile erken yaşta ebeveynleşmeye neden olabileceği öngörülmektedir. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı bireylerin ebeveynleşme durumlarının, algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları üzerine yordayıcı etkisini tespit etmektir. Bu nedenle araştırmada; araştırmanın yapıldığı ilde yaşayan, bu ildeki dört Aile Sağlığı Merkezine bağlı bulunan, 18-35 yaş aralığında olan ve araştırmaya katılmada gönüllü bireylerin helikopter ebeveyn tutumları ve yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları;

- Bireylerin ebeveynlerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları;
- Kendi sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kendi tanıtıcı özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kendi ebeveynleşme durumları ile ilişkili midir?
- Bireylerin ebeveynleşme durumları, ebeveynlerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarını yordamakta mıdır? sorularına cevap aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırma kesitsel tipte bir çalışmadır. Veri toplama aşaması Ocak-Mayıs 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; araştırmanın yapıldığı tarihte Aksaray ilinde yaşayan, bu ilde bulunan dört Aile Sağlığı Merkezi bağlı bulunan ve 18-35 yaş aralığında olan bireyler oluşturmuştur.

Araştırmanın örnekleminin hesaplanmasında G*Power 3.0 programı kullanılmış, güven aralığı 0.95, güç 0.80 ve tip 1 hata 0.05 olacak şekilde hesaplama yapılmıştır. Hesaplama sonucunda gerekli örneklem büyüklüğünün en az 620 olması gerektiği bulunmuştur. Ancak veri kaybı için %10 kayıp riski göz önüne alınarak örneklem sayısı 682 olarak belirlenmiştir. Ancak örneklem

seçimine gidilmemiş, araştırmanın evreninde yer alan ve araştırmanın dahil etme kriterlerine uyan (18-35 yaş arasında olma ve araştırmaya katılmada gönüllü olma) 712 katılımcı araştırmanın örneklemini oluşturmuştur (Tablo 1).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; literatür ışığında, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Birey Tanıtım Formu" ile "Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve "Ebeveynleşme Envanteri" kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler yüz-yüze veri toplama yöntemi ile toplanmıştır.

Birey Tanıtım Formu

Bu form, literatür verileri ve uzmanların görüş/önerileri dikkate alınarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur (2, 15, 16, 19, 20). Araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik ve tanıtıcı özellikleri ile ilgili 26 çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Bu formda sosyo-demografik özelliklerin dışında, bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ve ebeveynleşme durumları ile ilişkili olabileceği düşünülen katılımcıların meslek ve hobi/etkinlik seçiminde kimlerin etkili olduğu, kendi ebeveynlerinin tutumlarından memnuniyeti, ebeveynleri- ni güçlü gördükleri konular gibi sorulara yer verilmiştir.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ), bireylerin ebeveynlerinde gördükleri baskıcı ve kısıtlayıcı tutumlarını değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Yılmaz tarafından 2019 yılında geliştirilen AHETÖ, 21 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır (2). Aynı anda her iki ebeveyninden algılanan tutumları değerlendirebilmektedir. Katılımcının annesinden ve babasından algıladıkları helikopter tutum puanları ayrı ayrı hesaplanmaktadır. AHETÖ, dörtlü likert yapısına sahip bir ölçektir (2).

Ölçeğin alt boyutları; "Etik-Ahlak", "Akademik/Okul Yaşamı", "Temel Güven/Yaşam Becerileri", "Duygusal/Kişisel Yaşam" şeklindedir. Ölçek maddeleri arasında ters önerme bulunmamaktadır. Ölçek puanının yüksek olması kişinin ebeveynini helikopter ebeveyn olarak algıladığını gösterirken, düşük olması ebeveynini ilgisiz olarak algıladığını göstermektedir (56 puan ve üzeri: Helikopter tutum, 32-55 puan arası: Normal ilgi, 21-31 puan arası: İlgisiz Tutum). Çalışmada ölçekten elde edilen Cronbach alpha değerleri anne ve babalar için ayrı ayrı belirlenmiştir (0.85, 0.83) (Tablo 2).

Ebeveynleşme Envanteri

Ebeveynleşme Envanteri (EE), Hooper tarafından geliştirilen (15) ve Türk kültürüne uyarlaması Köyden tarafından yapılan (21) bir ölçüm aracıdır. Toplam 22 maddeden oluşan ölçek beşli likert yapısına sahip ölçüm aracının Cronbach alpha değeri 0,820'dir. EE'nin üç alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar; "Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme", "Kardeş Odaklı Ebeveynleşme"

ve "Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar" şeklindedir. Bireyin geçmişe yönelik öz-değerlendirmesiyle cevaplanan bu ölçüm aracında, artan puan ebeveynleşmenin de yüksek olması şeklinde yorumlanmaktadır. Çalışmada ölçekten elde edilen Cronbach alpha değeri ise 0,810 olmuştur (Tablo 2).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapıldığı tarihlerde, araştırmanın yapıldığı ilin merkezinde faaliyet gösteren dört Aile Sağlığı Merkezinin takip ettiği 18-35 yaş arası bireyler ile görüşülmüştür. Araştırmanın dahil edilme kriterlerini karşılayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler araştırmaya alınmıştır. Veriler Aile Sağlığı Merkezlerinde yer alan eğitim ve bebek izlem odalarında sakin ve uygun ortamda yüz-yüze olarak toplanmıştır. Katılımcılar Birey Tanıtım Formu'nda kendilerine yönlendirilen sosyodemografik ve tanıtıcı özellikleri içeren 26 soruyu cevaplandırmıştır. Katılımcılardan AHETÖ'de ebeveynlerinde gördükleri baskıcı ve kısıtlayıcı tutumlarını değerlendirmeleri beklenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların kendi ebeveynlerini değerlendirmeleri istenmiştir. Ebeveynleşme Envanteri'nde ise kendi ebeveynleşme durumlarını değerlendirildiğinden soruları kendilerine yönelik cevaplamaları istenmiştir. Bu durumun karışıklığa yol açmaması için katılımcılara veri toplama araçlarından önce ölçek cevaplama yönergeleri yazılı ve sözlü olarak açıklanmıştır. Veri toplama aşamasının ortalama 20 dakika süreceği katılımcılara ifade edilmiştir. Pilot uygulama 10 katılımcı ile gerçekleştirilmiş, ön uygulamadan elde edilen veriler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 25 istatistik programıyla yapılmıştır. Bağımsız iki örneklem t testi (Independent t Test), One Way ANOVA, Pearson Korelasyonu ve yordayıcıların tespiti için Basit Doğrusal Regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada güven aralığı %95, istatistiksel olarak anlamlılık düzeyi ise $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmada, Aksaray Üniversitesi İnsan Çalışmaları Etik Kurulundan Yazılı Onay (Tarih: 21.12.2021, protokol numarası: 2021/08-14), ölçek sahiplerinden ölçeklerin kullanım izni (elektronik posta yolu ile) ve katılımcılardan gönüllü olarak araştırmaya katıldıklarını gösteren yazılı aydınlatılmış onam alınmıştır. Helsinki Bildirgesi'ne tabi kalınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın ülkemizin bir ilinde yapılması bir sınırlılık olarak görülebilir. Çalışmanın bir bölgenin daha fazla ilinden alınan örnekler ile ya da çok sayıda ilden alınan örnekler ile geniş örnekleme yapılması, bundan sonraki çalışmalar için önerilebilir. Ayrıca gelecekte yapılacak çalışmalarda yapısal eşitlik modeli ile birden fazla parametrenin helikopter ebeveyn tutumuna ya da ebeveynleşme durumuna etkisinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının birbiri ile uyumu Korelasyon analizi ile ortaya konmuştur. Dolayısıyla helikopter ebeveyn kavramının ilişkili bulunan ebeveynleşme kavramı ile birlikte çalışılmasının önemi net olarak gösterilmiştir. Bu durum ise araştırmanın güçlü yanı olarak değerlendirilebilmektedir.

BULGULAR

Katılan bireylere ait sosyo-demografik ve tanıtıcı özellikler Tablo 1'de görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %47,47'sinin 18-23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalamaları 27,15±2,64 yıl ve yaklaşık olarak %69,73'ü kadındır. Katılımcıların %47,33'ü disiplin sistemi olarak evde ebeveynin dediğinin sorgulanmadan yapıldığını, %44,31'i evdeki kuralların erkeklere daha esnek olduğunu, %22,47'si hobilerini kendisi seçtiğini, %50,42'si mesleğini/bölümünü ailesinin seçtiğini ifade etmiştir. Katılımcıların büyük kısmı anne ve babalarının tutumlarından memnun olmadığını (%69,66'sı annenin, %62,35'i ise babanın tutumundan memnun olmadığını) belirtmiştir. Benzer şekilde katılımcıların büyük kısmı annelerinin kendini en güçlü gördüğü konuyu çocuğunun okul hayatındaki ilgisi olarak ifade ederken (%77,80); yaklaşık olarak yarısı (%58,42) babalarının kendini en güçlü gördüğü konuyu evdekileri koruyucu kollayıcı tavırları olarak ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcılara ait sosyo-demografik ve tanıtıcı özellikler (N=712)

Sosyo-demografik ve Tanıtıcı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş aralığı		
18-23 yaş	338	47,47
24-30 yaş	240	33,00
31-35 yaş	134	19,53
Cinsiyet		
Kadın	468	69,73
Erkek	244	30,27
Yaş ortalaması 27,15±2,64 yıl		
Evinizde benimsenen disiplin sistemi		
Anne ya da baba fark etmez, ebeveyn ne derse sorgulamadan yapılır	337	47,33
Bazı kurallar tartışılabilir de bazı kurallar daima tartışmaya kapalıdır. O kurallarda daima ebeveynin dediği olur	255	39,81
Her zaman sorgulama olabilir. Kurallar çocuk ve ebeveynler arasında ortak kovulur	120	12,66
Kuralların cinsiyetlere göre uygulaması		
Erkeklerle daha esnekler	316	44,31
Kadınlara daha esnekler	227	31,88
Eşit uygulanır	169	23,81
Hobilerinizin seçimi		
Ortak seçeriz	286	40,16
Ebeveynim seçer	266	37,35
Kendim seçerim	160	22,49
Mesleğinizin/okuduğunuzun tercihi		
Ailem tercih etti	359	50,42
Ailem ile ortak tercihimiz	216	30,33
Kendim tercih ettim	137	19,25
Ebeveyn olarak annenizin tutumundan memnuniyetiniz		
Evet	216	30,33
Hayır	496	69,67
Ebeveyn olarak babanızın tutumundan memnuniyetiniz		
Evet	268	37,64
Hayır	444	62,36
Ebeveyn olarak annenizin kendini en güçlü gördüğü konular		
Okul hayatındaki ilgisi	554	77,80
Kötü insanları hızlı tanıyabilmesi	136	19,10
Evdeki her türlü fedakarlığı	32	3,10
Ebeveyn olarak babanızın kendini en güçlü gördüğü konular		
Evdeki herkesi koruyucu ve kollayıcı tavırları	416	58,42
Ekonomik fedakarlığı	189	26,54
Fiziksel olarak güçlü oluşu	107	15,04
TOPLAM	712	100,00

Karşılaştırma analizleri ile bireyin AHETÖ puan ortalamaları ile cinsiyetlerinin, fiziksel/mental sağlığın, evdeki cinsiyetçi yaklaşımın, çocuk sayısının ve kendi eğitim düzeyinin arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadınların, fiziksel bir yetersizliği olan katılımcıların, cinsiyetçi yaklaşımın yaşandığı evlerde yaşayan katılımcıların ebeveynlerinden algıladıkları helikopter tutumları daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde katılımcıların kendi eğitim düzeyi arttıkça ve ailedeki çocuk sayısı azaldıkça, katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun arttığı tespit edilmiştir ($p<0,05$) (Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcılara ait tanıtıcı özelliklere göre "AHETÖ*" puan ortalamalarının dağılımı (n=712)

Sosyo-demografik ve Tanıtıcı Özellikler	AHETÖ* X±SS
Cinsiyet	
Kadın	3,540±0,170
Erkek	2,907±0,201
	t=2,921**** p=0,002***
Fiziksel/mental sağlığında yetersizlik	
Var	3,410±0,210
Yok	2,786±0,146
	t=2,921**** p=0,003***
Evde cinsiyetçi yaklaşımın varlığı	
Var	3,396±0,107
Yok	2,278±0,211
	t=2,166**** p=0,001***
Çocuk sayısı	
1	3,366±0,311 ^a
2	3,010±0,141 ^b
3 ve üzeri	2,986±0,457 ^c
	F=9,876** p=0,002***
Eğitim düzeyi	
İlkokul	2,348±0,251 ^e
Ortaokul	2,464±0,103 ^e
Lise	3,378±0,307 ^b
Üniversite	3,642±0,700 ^a
	F=14,461** p=0,002***

*AHETÖ: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

**F: Tek yönlü varyans analizi test istatistiği

***p: İstatistiksel olarak anlamlılık düzeyi (p ≤ 0,05)

****t: Bağımsız gruplarda farkın anlamlılığı test istatistiği

a,b,c: Farklılığı yaratan gruplar Scheffe testi ile 0,05 yanılma düzeyinde bulunmuştur.

Araştırmada kullanılan ölçüm araçlarından elde edilen en yüksek ve en düşük puanların, ortalama, standart sapma, cronbach alpha değerleri ile çarpıklık, basıklık katsayıları Tablo 3'te gösterilmiştir. Ölçek genel puanları ve ölçek alt boyut puanları değerlendirildiğinde ölçeklere verilen en düşük ve en yüksek puanların 1,22 ve 4,88 puan aralığında değişkenlik gösterdiği, ölçek ortalama puanlarının yüksek değere sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum katılımcıların ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak değerlendirmelerinin yanında, ebeveynleştiklerini de işaret etmektedir. Tüm ölçek ve alt boyutların cronbach alpha değerlerinin 0,81-0,92 aralığında yer aldığı belirlenmiştir. Bireylerin genel algılanan helikopter ebeveyn tutum puan ortalaması ile ebeveynleşme puanları sırasıyla 64,41±11,17 ve 76,16±11,17'dir.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ile eş zamanlı olarak anne ve babalara yönelik algılanan helikopter ebeveyn tutumları sorgulanabilmiş; annelere yönelik algılanan helikopter tutum puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Alt boyutlar arasında en fazla puana sahip alt boyut annelerde akademik yaşam alanında iken, babalarda temel güven konusunda olmuştur. En düşük puana sahip alt boyut ise annelerde etik-ahlaki konularda iken babalarda duygusal-kişisel yaşam alanında olmuştur (Tablo 3). Araştırmada normal dağılım durumunun incelenmesi ve kullanılacak istatistiksel testleri belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri analiz edilmiş ve Tablo 3'te belirtilmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5

ve +1,5 değerleri arasında yer alması verilerin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilmektedir (22). Araştırmanın analizi sonucunda elde edilen değerler incelendiğinde, çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ve +1,5 arasında yer aldığı ve dolayısıyla dağılımın normal olduğu söylenebilmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarından elde edilen puanların maximum, minimum, ortalama, standart sapma, cronbach alpha değerleri, çarpıklık ve basıklık katsayıları (N=712)

Ölçekler/ Alt Boyutlar	Minimum	Maximum	Ortalama Puan (X)	Standart Sapma(s)	Cronbach Alpha	Çarpıklık	Basıklık
AHETÖ ^a	2,16	4,00	Genel 64,41	11,17	Genel 0,92	-0,569	0,797
			Anne 72,05		Anne 0,85		
			Baba 56,77		Baba 0,83		
AHETÖ ^b 1. Alt Boyut ^b	1,22	3,46	Genel 16,54	9,48	Genel 0,91	-0,418	0,776
			Anne 12,27		Anne 0,90		
			Baba 20,81		Baba 0,88		
AHETÖ ^c 2. Alt Boyut ^c	2,17	3,69	Genel 16,86	5,68	Genel 0,91	-0,514	0,761
			Anne 21,01		Anne 0,89		
			Baba 12,71		Baba 0,87		
AHETÖ ^d 3. Alt Boyut ^d	2,36	3,73	Genel 20,66	4,76	Genel 0,87	-0,278	0,616
			Anne 20,03		Anne 0,88		
			Baba 21,29		Baba 0,87		
AHETÖ ^e 4. Alt Boyut ^e	2,47	3,91	Genel 15,94	4,79	Genel 0,86	-0,596	0,549
			Anne 19,32		Anne 0,87		
			Baba 12,55		Baba 0,85		
EE ^f	2,44	4,88	76,16	11,17	0,81	0,493	-0,339
EE 1 Alt Boyut ^g	3,44	4,66	75,22	10,32	0,82	0,533	-0,341
EE 2 Alt Boyut ^h	2,21	3,86	71,66	14,21	0,83	0,623	-0,562
EE 3 Alt Boyut ⁱ	3,33	2,91	73,16	10,42	0,81	0,683	-0,329

^a: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)^b: Etik-Ahlak Boyutu (AHETÖ 1. Alt Boyut)^c: Akademik-Okul Yaşamı Boyutu (AHETÖ 2. Alt Boyut)^d: Temel Güven-Yaşam Becerileri Boyutu (AHETÖ 3. Alt Boyut)^e: Duygusal-Kişisel Yaşam Boyutu (AHETÖ 4. Alt Boyut)^f: Ebeveynleşme Envanteri (EE)^g: Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme (EE 1. Alt Boyut)^h: Kardeş Odaklı Ebeveynleşme (EE 2. Alt Boyut)ⁱ: Ebeveynleşmeden Algılanan Yarar (EE 3. Alt Boyut)

Dağılımın normal olması dolayısıyla parametrik testlerin uygulanmasına geçilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları arasındaki ilişki, korelasyon analizleri ile tespit edilmiş ve Tablo 4'te belirtilmiştir. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği puanları ile Ebeveynleşme Envanteri toplam puanları (r=0,886, p<0,05) ve EE'nin tüm alt ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (r=0,786, r=0,696, r=0,772 p<0,05). Bu aşamadan sonra katılımcıların Ebeveynleşme Durumlarının, Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumlarının yordayıp yordamadığını tespit

etmek üzere basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinin sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır. Regresyon analizi sonuçlarına göre EE ve alt boyutlarının; ölçek ve alt ölçeklerin birlikte algılanan helikopter ebeveyn tutum puanlarına ilişkin varyansın %67'sini açıkladığı görülmektedir. Tabloda ölçeklerin yordamadaki katkılarına ilişkin beta katsayılarına ve t değerlerine bakıldığında EE ve alt boyutlarının (EOE, KOE ve EAY) yine modele ilişkin anlamlı katkılarının olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Regresyon sonuçlarında görüldüğü üzere toplam puanlar ve alt ölçek puanları üzerinden yapılan analizlerden, Ebeveynleşme Envanterinin alt boyutları ile birlikte önemli düzeyde bir yordayıcı katkısının olduğu (%67) belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 4. Katılımcılara uygulanan, "AHETÖ" ve "Ebeveynleşme Envanteri" puanları-ölçek toplam puan korelasyonunun belirlenmesi (N=712)

Ölçekler	r/p	AHETÖ	AHETÖ 1.Alt Boyut	AHETÖ 2.Alt Boyut	AHETÖ 3.Alt Boyut	AHETÖ 4.Alt Boyut	EE	EE 1.Alt Boyut	EE 2.Alt Boyut	EE 3.Alt Boyut
AHETÖ	r	1								
	p									
AHETÖ 1.Alt Boyut	r	0,587	1							
	p	0,001								
AHETÖ 2.Alt Boyut	r	0,579	0,816	1						
	p	0,021	0,002							
AHETÖ 3.Alt Boyut	r	0,578	0,871	0,883	1					
	p	0,003	0,002	0,031						
AHETÖ 4.Alt Boyut	r	0,960	0,812	0,493	0,487	1				
	p	0,021	0,003	0,022	0,031					
EE	r	0,886	0,584	0,642	0,883	0,901	1			
	p	0,002	0,002	0,001	0,001	0,003				
EE 1.Alt Boyut	r	0,786	0,624	0,672	0,794	0,872	0,844	1		
	p	0,001	0,002	0,002	0,001	0,002	0,001			
EE 2.Alt Boyut	r	0,696	0,664	0,712	0,773	0,871	0,766	0,900	1	
	p	0,002	0,002	0,001	0,001	0,003	0,002	0,001		
EE 3.Alt Boyut	r	0,772	0,684	0,792	0,913	0,912	0,846	0,880	0,666	1
	p	0,003	0,002	0,001	0,001	0,003	0,002	0,001	0,002	

Tablo 5. Katılımcıların ebeveynleşme durumlarının algılanan helikopter ebeveyn tutumlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları (N=712)

Ölçekler	B	SS	β	t	p
Sabit	317,232	2,214	-	4,651	0,000
EE*	0,433	0,274	0,216	2,216	0,027

R=0,71, Adjusted R²=0,67, $p < 0,05$ *

*EE: Ebeveynleşme Envanteri

TARTIŞMA

Araştırmada katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumları değerlendirilmiştir. Helikopter ebeveynlik, değişen dünyanın yeni ebeveynlik tipi olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde çocuklar geçmiş kuşaklara göre bazı farklılıklarla büyümektedir. Özellikle teknolojik gelişmeler ile (örneğin cep telefonlarının yaygınlaşması) ebeveynler çocuklarını sürekli olarak izleyebilmekte ve çocuklarının yaşamlarına müdahale etmelerini kolaylaştırmaktadır (23, 24). Ebeveynler çocuklarının yaşamına müdahale edebilmelerinin olumlu ve destekleyici olduğuna inansa da (25) literatürde çocuğun hayatına müdahale etmenin çok fazla olumsuz etkisinin olduğu belirtilmektedir (7, 13, 23, 24, 26-28). Anne ve babalar tarafından yaşama sürekli müdahale etmenin, bireylerin hem çocukluk hem de yetişkinlik dönemlerinde (özellikle de üniversite dönemlerinde) olumsuz etkilerinin olacağı bildirilmektedir (8, 24). Ancak bireylerin hem çocukluk dönemlerine hem de ebeveyn rolleri ile büyümeleri sonucu kendi ebeveynliklerine etki edecek ve yaygınlaşacak bu konu literatürde son yıllarda ele alınmaya başlanmıştır (5-7, 11, 12, 17, 18, 20, 24, 25, 28-31).

Literatürde anne helikopter tutumlarının yordayıcısının değerlendirildiği sadece bir çalışmaya rastlansa da (18) her iki ebeveynin helikopter tutumunun yordayıcısının değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Halbuki ebeveynlik her iki rol (anne ve baba) ile sağlanmaktadır. Helikopter ebeveynlik kavramının yordayıcılarının belirlenmesi ise konunun ele alınmasında, ebeveyn eğitimlerinde, geleceğe yönelik risklerin yönetilmesinde son derece önemlidir.

Ebeveynleşme ebeveyn-çocuk rollerini tersine çevirme olarak tanımlanmaktadır (16). Bu doğal olmayan ilişki modeli ile ebeveynler çocuk ve ergenlerin bakımını sağlayamamakta, aksine çocuk ve ergenler ebeveynlerinin ya da bakım verenlerinin bakımını üstlenmektedir (15, 16). Türk kültüründe özellikle kadınlarda ebeveynleşme daha yüksek bulunmuştur (21). Bu durumun yaşanmasında çevre, kültür gibi parametrelerin etkili olduğunu ve olumsuz ebeveyn davranışlarının kuşaklar arası aktarıldığını ifade edilmektedir. Araştırmada bu noktadan hareketle; bireylerin ebeveynleşmelerinin, helikopter ebeveyn tutumunu yordayabileceği öngörülmüş, bu araştırma sorusu ile yola çıkılmıştır. Araştırmada katılımcıların hem algıladıkları helikopter

ebeveyn tutumu puanlarının hem de ebeveynleşme envanteri puanlarının yüksek olması araştırmanın en önemli noktası ve ilk araştırma sorusunun cevabı niteliğindedir. Bu durum katılımcıların çocukluklarında ebeveynleştiklerinin ve helikopter bir ebeveyn tutumu ile yetiştiklerinin göstergesidir. Ayrıca annelerin en yüksek helikopter alt boyut puanlarının eğitim alt boyut puanları olduğu tespit edilmiştir. Günümüzde annelerin çocuklarının özellikle de eğitimi için anormal titiz davranışları, eğitim konusunda çocuğun özerkliğini yok saydığı, gelecek kaygısı ile çocuğun tüm zamanının eğitim faaliyeti ile doldurması günümüz toplumunda gözle görülebilen bir durumdur. Diğer kardeşi ile ya da başka çocuklar ile akademik olarak kıyaslanması da bu alt boyutun içinde değerlendirilebilir. Literatürde de belirtildiği gibi aileler bunu olumlu olarak yaptıklarını ve faydalı bulduklarını ifade etse de (25) bu durum çocuğun duygusal istismarı boyutuna gelmemelidir. Bu durum ile ilgili riskin boyutunu gözler önüne seren en önemli bulgu ise annelerin akademik başarı konusunda yüksek helikopter tutum sergilemelerine karşın etik ve ahlak olarak en düşük ebeveyn tutumunu göstermeleridir. Annelerin akademik olarak baskın olurken (çocuklarını rekabetçi bir hayata hazırlama gerekçesi ile) ahlaka ve toplumsal değerlere yeterince önem göstermemeleri işaret edilmektedir. Bu durum ahlaken yetersiz, toplumsal sorumluluklarını yerine getirmeyen ancak akademik olarak başarılı nesillerin yetişmesi bakımından son derece risklidir.

Babalardan elde edilen helikopter ebeveyn tutum puanları araştırma bulgularının içinde son derece özgün ve önemlidir. Babalar en yüksek helikopter tutumu temel güven konusunda gösterirken, en düşük ebeveyn tutumunu duygusal-kişisel yaşam boyutunda göstermiştir. Bu durum babaların ebeveyn olarak çocuklarına güven verme ve güven alanı sağlama konusunda baskıcı olduğunun göstergesidir. Ancak babaların babalık ebeveyn rollerini sadece güvenliği sorgulama olarak görmeleri, kendilerini yalnızca çocuklarının namusundan ve güvenliğinden sorumlu bir ebeveyn olarak nitelendirmeleri yetersizdir. Bu ebeveynlik tutumu da tıpkı annelerde bahsedildiği gibi dengeli bir ebeveynlik tutumu değildir. Annelik ve babalık tutumlarının dengeli ve birbirini bütünleyici şekilde olması gerektiği düşünülmektedir. Anne ve baba ebeveyn rollerinin; annenin sadece evde ve genellikle eğitim ile ilgileneceği babanın ise dışarıda ve genellikle güvenlik ve namus ile ilgileneceği şeklinde sınırlanması son derece yanlış ve cinsiyetçi bir yaklaşım olacaktır. Toplumsal cinsiyet rolleri olarak kadına ev içi rollerin erkeğe ise ev dışında ve güç/güvenlik ile ilgili rollerin atfedilmesinin anne ve baba rollerini de etkilediği, geleneksel olan toplumsal cinsiyetçi yaklaşımın ebeveynliğe yansıtıldığı araştırma bulgularından görülebilmektedir.

Araştırmanın bir diğer sorusunda katılımcıların sosyo-demografik ve tanıtıcı özelliklerine göre algıladıkları helikopter tutum puanları incelenmiştir. Verilerin analizinde fiziksel ya da zihinsel bir yetersizliğe sahip katılımcıların ebeveynlerinden algıladıkları helikopter ebeveyn puanların daha yüksek olduğunu işaret etmiştir. Bu durum aile yükü ya da ebeveyn/bakım veren yükü ile açıklanabilmektedir. Çocukları fiziksel ya da zihinsel yetersizliğe sahip olan anne ve babaların çocuklarını aşırı koruması ve kollaması, onların hayatını kontrol etmeye çalışması ve onlara özel alan bırakmaması literatürde de bilinen bir durumdur (32). Helikopter ebeveyn tutumunun özünde çocuğu aşırı korumak ve zararlardan sakınmak olduğu düşünüldüğünde bu durum şaşırtıcı olmamaktadır. Cinsiyeti kadın olan ya da büyüdüğü evde cinsiyetçi yaklaşım benimsenen katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn puanlarının yüksek olması da bir diğer dikkat çekici sonuçtur. Kız çocuklarının özel alanlarının sınırlanması ve aynı disiplin sisteminin erkeklere daha esnek olması hem toplumsal cinsiyetçi bir yaklaşım hem de çocuklara uygulanan bir duygusal istismardır (33). Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının cinsiyete göre değişimi, çocukların büyürken cinsiyetçi yaklaşımla büyümeleri ve bunu sürdürmeleri riskini gözler önüne sermektedir. Ebeveynleşme durumlarının değerlendirildiği bir çalışmada da benzer sonuç bulunması araştırmanın diğer bir veri toplama aracı olan ebeveynleşme envanteri ile helikopter ebeveyn kavramlarının ne kadar birbirini tamamlayan kavramlar olduğunun kanıtıdır (34). Ailedeki çocuk sayısı azaldıkça algılanan helikopter tutumun artması ise çocuk sayısı arttıkça ailenin ilgisinin çocuklara dağılması, tek çocukların ise aşırı ilgi sonucu helikopter tutumla yetiştirildiği şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların ebeveynleşme envanterinden aldıkları puan da AHETÖ puan ortalamalarına benzer şekilde yüksektir. Ebeveynlerin çocuklarını değişen ve teknolojik olarak hızla gelişen dünyaya hazırlamaya çalışması niyeti ile çocuklarına büyüme ve gelişme dönemlerine uygun olan sorumluluk seviyesinden daha fazlasını vermesi; ebeveynleşme envanteri ve tüm alt boyutlarının puan ortalamasının yüksek olmasının en önemli nedeni olarak yorumlanmıştır.

Araştırma sorularından biri de katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile ebeveynleşme durumları arasındaki ilişkinin analiz edilmesidir. Katılımcıların algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile ebeveynleşme durumları arasında aynı yönlü, istatistiksel olarak anlamlı ve doğrusal ilişki olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu ilişki araştırma sorusuna cevap niteliği taşımaktadır. Günümüzde ebeveynlerin çocuklarını hayata hazırlamak için vermeleri gerekenden fazla sorumluluk vermeleri, hayattaki rakiplerini elemek için daha fazla ilgi alanı belirlemeleri, çocukların tüm vaktini bir sosyal ya da bilimsel aktivite ile doldurmaları ve

bunları çocukların kararı ile değil kendi tercihleri ile yapmaları, yaşamı çocuklar için zor hale getirebilmektedir. Hele ki bu durumda çocuğun üzerinde bir yük, baskı oluşturulması ve bunun cinsiyet farkı ile yapılması (özellikle de erkeklere pozitif ayrımcılık ile), çocukların duygusal olarak istismar edilmesine ve cinsiyetçi yaklaşımlar ile büyümesine zemin hazırlamaktadır. Ek olarak bireylerin ebeveynleşme durumlarının, algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının %67 oranında açıklıyor olması da söz konusu durumun bir kanıtı niteliğindedir. Araştırmaya katılan bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları %67 gibi oldukça büyük bir oranda ebeveynleştiklerine dayanmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının birbiri ile uyumu korelasyon analizi ile ortaya konmuştur. Dolayısıyla helikopter ebeveyn kavramının ilişkili bulunan ebeveynleşme kavramı ile birlikte çalışılmasının önemi net olarak gösterilmiştir.

SONUÇ

Katılımcılar helikopter ebeveyn tutumu algılamaktadır. Katılımcıların ebeveynleşme durumları, algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunu büyük oranda açıklamaktadır. Çalışma ile bireylerin çocukluklarından itibaren algıladıkları helikopter tutumun azalmasına ilişkin ebeveynlere yönelik her türlü profesyonel desteğin ve terapi programlarının planlanması önerilmektedir.

Yazar Katkıları

Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı: FDT, RY, MÖ, İS, MI, KK, EA.; Veri Toplama / Literatür Tarama: RY, MÖ, FDT, İS, MI, KK, EA.; Verilerin Analizi ve Yorumlanması: FDT, RY, MÖ, İS, MI, KK, EA.; Makalenin Hazırlanması: FDT, RY, MÖ, İS, MI, KK, EA.; Son Haline Onay Verilmesi: FDT, RY, MÖ, İS, MI, KK, EA.

Çıkar Çatışması

Yok

Çalışma "6. Uluslararası Akademik Öğrenci Çalışmaları Kongresi"nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve özet bildiri olarak kongre kitabında basılmıştır.

KAYNAKÇA

1. Avcı SÇ, Güleç D. Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi. 2020;3(2):163-168.
2. Yılmaz H. İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi. 2019;3(1):3-31.
3. Lee J, Kang S. Perceived helicopter parenting and Korean emerging adults' psychological adjustment: The mediational role of parent-child affection and pressure from parental career expectations. Journal of Child and Family Studies. 2018;27(11),3672-3686.
4. Yılmaz H, Büyükcebeci A. Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal. 2019;9(54),707-744.
5. Bradley-Geist JC, Olson-Buchanan JB. Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. Education Training. 2014; 56(4),314-328.
6. Rote WM, Olmo M, Feliscar L, Jambon MM, Ball CL, Smetana JG. Helicopter parenting and perceived overcontrol by emerging adults: A family-level profile analysis. Journal of Child and Family Studies. 2020;29(11),3153-3168.
7. Schiffrin HH, Liss M. The effects of helicopter parenting on academic motivation. Journal of Child and Family Studies. 2017;26(5),1472-1480.
8. Bristow, J. The double bind of parenting culture: Helicopter parents and cotton wool kids. Parenting culture studies: Springer, 2014, 200-215.
9. Hesse C, Mikkelson AC, Saracco S. Parent-child affection and helicopter parenting: Exploring the concept of excessive affection. Western Journal of Communication. 2018;82(4), 457-74.
10. Conover K, Daiute C. The process of self-regulation in adolescents: A narrative approach. Journal of Adolescence. 2017;57:59-68.
11. Milita K, Bunch J. Helicopter parenting and the policy attitudes of college students. PS: Political Science & Politics. 2017;50(2):359-366.
12. Reed K, Duncan JM, Lucier-Greer M, Fixelle C, Ferraro AJ. Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. Journal of Child and Family Studies. 2016; 25(10):3136-3149.
13. McGinley M. Can hovering hinder helping? Examining the joint effects of helicopter parenting and attachment on prosocial behaviors and empathy in emerging adults. The Journal of Genetic Psychology. 2018;179(2):102-115.
14. Findley D, Ojanen T. Agentic and communal goals in early adulthood: Associations with narcissism, empathy, and perceptions of self and others. Self and Identity. 2013;12(5),504-526.
15. Hooper LM. Parentification inventory. Available from LM Hooper, Department of Educational Studies in Psychology, Research Methodology, and Counseling, The University of Alabama, Tuscaloosa, AL. 2009. 35487.
16. Hooper LM, Doehler K, Wallace SA, Hannah NJ. The Parentification Inventory: Development, validation, and cross-validation. The American Journal of Family Therapy. 2011;39(3),226-241.
17. Set Z. Helikopter ebeveynlik tutumu ile psikolojik beliriler arasındaki ilişkide şişirilmiş benlik duygusu ve dürtüselliğin aracı rolü. Nöropsikiyatri Arşivi. 2020;57(4),318-324.
18. Yam FC, Kumcağız H. Helikopter anne tutumları: üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü. OPUS International Journal of Society Researches. 2021;17(35):1946-1967.

19. Hooper LM, Wallace SA. Evaluating the parentification questionnaire: psychometric properties and psychopathology correlates. *Contemporary Family Therapy*. 2010;32(1):52-68.
20. Yılmaz H. Türkiyede helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*. 2020;20(46):133-160.
21. Köyden D. Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inaniş biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi, 2015.
22. Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. Using multivariate statistics: pearson Boston, MA. 2007.
23. Fidan A, Seferoğlu SS. Online Environments and Digital Parenting: An Investigation of Approaches, Problems, and Recommended Solutions. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2020;9(2),352-372.
24. Figen Ç, Güçlü CH, Özdoğan HK, Topuz S. Helikopter anababalık ve özerklik destekleyici davranışlar ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*. 2022;1:1-22.
25. Darlow V, Norvilitis JM, Schuetze P. The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *Journal of Child and Family Studies*. 2017;26(8):2291-2298.
26. Halil E, Barış Ş, Demir İ. Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2020;18:83-100.
27. Lotfi S, Meydan S, Erbaş K. Investigation of the effects of perceived helicopter mother attitude on self-esteem and negative problem orientation in university students. *Archives of health science and research (Online)*. 2020;7(3):231-7.
28. Love H, May RW, Cui M, Fincham FD. Helicopter parenting, self-control, and school burnout among emerging adults. *Journal of Child and Family Studies*. 2020;29(2):327-337.
29. Garner T. The relation of helicopter parenting to depressive symptomatology in emerging adults: University of South Alabama. 2017.
30. Güçlü CH, Figen Ç. Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*. 2022;4(8):134-150.
31. Yaşın ÇO, Demir N. Türkiye'de helikopter ebeveyn sahibi olan y neslinin, aidiyet, yaşam becerisi ve özgüven problemleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 2020;7(2):450-470.
32. Turan Gürhopur FD, İşler Dalgıç A. Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü. *Journal of Psychiatric Nursing*. 2017;8(1).
33. Mete BK, Bilge F. Çocuk istismarı: Stres, aile işlevselliği, sosyal yalıtım, kabul/red. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*. 2015;8(51):213-246.
34. İplikçi AB, Şahin-Acar B. Kim ebeveyn? 12-yaş çocuklarının ebeveynleşme davranışlarını yordayan etkenler. *Türk Psikiyoloji Dergisi*. 2019;34(84):1-18.